

سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

فضای سبز شهری پایدار با کاشت گونه‌های بومی و کم‌آبر

۱۰

۱۱۹۶

تنوع گونه‌ای ایران

رویشگاه‌های طبیعی ایران به دلیل شرایط متنوع جغرافیایی و دارا بودن اقلیم‌ها و عوامل محیطی مختلف، محل حضور گونه‌های گیاهی متنوعی هستند. ایران با دارا بودن بیش از ۸۰۰۰ گونه گیاهی، از جایگاه تنوعی ویژه‌ای در جغرافیای گیاهی جهان برخوردار است.

اهمیت فضای سبز شهری

- ❖ فضاهای سبز از عناصر مهم و ارتقاءدهنده و حافظ کیفیت محیط‌زیست شهری محسوب می‌شوند.
- ❖ فضاهای سبز شهری در سلامت جسمی و روانی شهروندان نقش مؤثری دارند.
- ❖ فضاهای سبز شهری با کارکردهای متنوع خود به‌ویژه جذب دی‌اکسید کربن، تولید اکسیژن، کاهش آلودگی هوا و تلطیف هوا، باعث بهبود کیفیت زندگی جوامع بشری می‌شوند.
- ❖ فضاهای سبز شهری ارزش‌های زیبایی‌شناختی فراوانی دارند و باعث خلق مناظر زیبا می‌شوند.

اهمیت کاشت گونه‌های بومی

امروزه استفاده از گونه‌های بومی سازگار با شرایط اقلیمی و اکولوژیکی هر منطقه، در طراحی فضاهای سبز شهری مورد توجه بسیاری از کارشناسان فضای سبز شهری است. لزوم افزایش تنوع گیاهی و توسعه فضاهای سبز شهری با در نظر گرفتن شرایط اقلیمی

حاکم بر سرزمین و تنوع منظر در سیمای شهری، ضرورت بهره‌گیری از گیاهان جدید و مناسب را در هر زمان اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. گیاهان بومی در هر منطقه با شرایط اقلیمی و محدودیت‌ها و تنش‌های محیطی همان منطقه تکامل یافته و سازگار شده‌اند و می‌توانند در خلق منظر پایدار نقش اساسی ایفا کنند.

اهمیت کاشت گیاهان کم‌آبر

ایران در کمربند خشک کره زمین قرار دارد و

خشک‌سالی در آن سابقه دیرینه‌ای دارد. در دو دهه گذشته نیز عواملی مانند تغییر اقلیم، گرم‌شدن کره زمین و خشک‌سالی‌های پی‌درپی باعث کم‌آبی و کاهش سطح سفره‌های آب‌های زیرزمینی در کشور شده و فشار مضاعفی بر بوم‌سازگان‌ها وارد آورده‌اند.

از سوی دیگر، بدیهی است که توسعه سطح زیر کشت فضاهای سبز شهری، سبب افزایش فشار بر منابع آبی منطقه خواهد شد. پس شناسایی گونه‌های گیاهی با نیاز آبی کمتر و استفاده از آنها در فضاهای سبز شهری ضرورت دارد.

در یک دهه گذشته، تأکید زیادی به کاشت گیاهان بومی مقاوم به کمبود آب و سازگار با شرایط اقلیمی منطقه و به‌کارگیری روش‌های آبیاری بهینه با هدف صرفه‌جویی در مصرف آب شده است. جایگزینی گیاهان پرمصرف موجود در فضاهای سبز شهری با گیاهان بومی سازگار و کم‌آب‌بر، راه‌کار مناسبی برای کاهش مصرف آب در این بخش است.

الزامات

برای معرفی و کاشت گیاهان بومی و کم‌آبر در فضاهای سبز شهری، شناسایی کامل نیازهای مختلف گیاه و شرایط منطقه، به‌منظور پایداری اکوسیستم ضروری است. در این زمینه، توجه به موارد زیر ضروری است:

- ❖ ویژگی‌های گیاه‌شناسی گونه
- ❖ ویژگی‌های پدیده‌شناسی گونه
- ❖ ارزیابی مکان کاشت گونه
- ❖ اطلاعات اقلیمی منطقه
- ❖ آماده‌سازی خاک و نیازهای تغذیه‌ای
- ❖ سازگاری و استقرار
- ❖ روش‌های مختلف ازدیاد و تکثیر
- ❖ مقاومت در مقابل آفات و بیماری‌ها
- ❖ واکنش به تنش‌های محیطی
- ❖ نیازهای آبی
- ❖ پتانسیل زینتی شدن

فضای سبز شهری پایدار با کاشت گونه‌های بومی و کم‌آب‌بر

عنوان: فضای سبز شهری پایدار با کاشت گونه‌های بومی و کم‌آب‌بر

ناظر: کمیته علمی نهضت مردمی تولید و کاشت یک میلیارد نهال

نویسنده: پریسا پناهی

همکاران: محمد متینی‌زاده، بهنام حمزه، فاطمه عباسپور، فیروزه حاتمی

تنظیم چاپ و نشر: ویدا همتی، فتح‌اله بهرامی

طراحی و صفحه‌آرایی: سبا سادات کرمانی پورباقایی

ناشر: نشر آموزش کشاورزی - دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی

شمارگان: محدود

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۲

مسئولیت درستی مطالب با نویسنده است.

شماره ثبت در مرکز فن آوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۶۳۴۴۸ به تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۸ است.

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، طبقه ۱۲

تلفن: ۶۶۴۳۰۴۶۵ | تلفکس: ۶۶۴۳۰۴۶۴ | کد پستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱